

Foto: Reine Johansson

Han är inte farlig bara man är varlig..

Den gamla visan visar sig stämma väl. Björnen kan bli farlig, men bara i vissa situationer, som när den är skadeskjuten eller om den blir störd av en hund eller vid sitt ide. Nya studier av björnhändelser bekräftar dessa samband.

Den nordeuropeiska brunbjörnen är enligt det Skandinaviska Björnprojektet sannolikt den fredligaste björnen i världen. Dock anger man sex olika faktorer som kan orsaka aggressivitet hos björnar. Dessa är i fallande farlighetsgrad:

1. Skadad eller påskjuten björn
2. Björnhona med årsungar.
3. Björn på kadaver.
4. Överraskad björn.
5. Björn vid idet.
6. Hundar.

Allra farligast anser man alltså en skadad eller påskjuten björn vara. Därför känns det oroande att antalet påskjutna, ej dödade björnar är så stort som det visat sig detta år.

ROVD JURSCENTRET DE 5 STORA har nyligen publicerat en egen undersökning om björnangrepp på människor. Man har hittat 18 fall i Sverige under åren 1995-2007 då människor skadats eller, i två fall, dödats av björn. Huvuddelen av informationen har inhämtats genom intervjuer med de drabbade. Andra källor har varit länsstyrelse, SVA och media.

Den bild som framträder i denna rapport är att hundar väldigt ofta är inblandade. I 12 av de 18 fallen har hund varit en utlösande faktor eller en av de utlösande faktorerna. Övriga är: björn vid idet i tio fall, hona med ungar i fem fall, och skadeskjuten björn eller björn på kadaver i två fall vardera. I många av fallen har alltså flera faktorer samverkat.

TVÅ AV DE mest uppmärksammade fallen detta år inträffade i Jämtland. Jag kontaktade därför Magnus Kristoffersson, rovdjursansvarig i Jämtland, för att få information.

I den ena olyckan, i Lillhärdal, var två jä-

gare ute på älgjakt. Hunden gav ståndsfall och jägarna gick fram för att videofilma den förmodade älgen. Det visade sig vara en björn som låg i idet. Björnen gick till angrepp mot jägarna som avlossade skott mot den. Björnen fullföljde angreppet och båda männen skadades, dock ej livshotande. Björnen blev senare skjuten.

I den andra olyckan, i Valsjöbyn, påträffades en man björndödad alldeles utanför sitt hus. Han förefaller ha angripits praktiskt taget på farstubron vid sitt hus nästan mitt i byn och sedan släpats 25 meter bort under en gran. Hans hund låg död åtta meter därifrån. Man tror att hunden kan ha dödats först. Det inträffade mitt i natten och mannen var inte jaktklädd. Av media har det framgått att björnen skulle ha ätit av mannen. Enligt Magnus Kristoffersson är så ej fallet. Däremot uppvisade han bitskador på flera ställen på kroppen. Björnen sköts strax efter händelsen då den uppehöll sig vid en hög slaktavfall cirka en kilometer från byn. Man kan förmoda att det är detta som lockat björnen så nära byn.

MAGNUS KRISTOFFERSSON MENAR att det är bristande kunskaper och erfarenhet från jägarna som ofta resulterar i farliga situationer och att skadeskjutningar inträffar. Han frågar sig, med syftning på det stora antalet påskjutningar som visats, hur stort mörkertalet är, det verkliga antalet kanske är större. Vidare menar han att det behövs bättre utbildning av både jägare och hundar, både för att åstadkomma säkra skott och för att kunna göra bra eftersök.

BJÖRN LJUNGGREN

Många björnar blir påskjutna under björnjakten och hittas sedan inte

Årets björnjakt pågick under tiden 21 augusti – 15 oktober utom i Norrbotten där slutdatum var satt till den 30 september på grund av tidigare idegång norrut. Totalt fick 184 björnar skjutas. Av dessa sköts 180 stycken. Alla län utom Norrbotten och Värmland sköt fullt och i två län var det en överskjutning med ett djur. Bland de 180 skjutna björnarna ingår sex stycken som inte har återfunnits.

Eftersom det under hösten skrevs mycket om hur många björnar som påskjutits i Jämtland men ej återfunnits blev jag mycket förundrad över att finna att bara två stycken hade avräknats från tilldelningen, som skjutna. Det visade sig att även Naturvårdsverket hade uppmärksammat de många påskjutningarna – inte bara i Jämtland – som inte hade lett till att någon död björn påträffats. Naturvårdsverket bad Arne Söderberg vid Statens Veterinärmedicinska Anstalt att göra en sammanställning baserad på uppgifter från länen.

De visade att antalet påskjutna björnar, alltså björnar som det skjutits mot men som ej återfunnits döda, var mycket stort detta år; 32 stycken varav 13 i Jämtland och nio i Gävleborgs län. Av dessa har bara sex björnar avräknats från tilldelningen, två i Jämtland och tre i Gävleborg. Detta innebär att i över 15 procent av fallen då man avlossat ett skott mot en björn har skottet inte varit dödande.

De påskjutna ej återfunna björnar som avräknats från tilldelningen är de som man kunnat konstatera som skadade. I de övriga fallen skulle i så fall jägaren överhuvudtaget inte ha träffat någonstans på björnen. En annan tänkbar förklaring till att så få konstaterats skadade är att eftersökseksperten helt enkelt inte är tillräckligt kompetent. Detta är ett argument jag har hört från flera väl insatta bedömare.

BJÖRN LJUNGGREN

Om du möter en björn i skogen

...har björnen troligen inte hunnit uppmärksamma din närvaro först, då hade den gått undan. Vill du inte se någon björn i skogen ska du prata, sjunga eller skramla med något.

Möts ni ändå, stanna upp och ge dig tillkänna genom att prata högt och lugnt. Gå långsamt tillbaka i samma riktning som du kom ifrån. Gör inga hotfulla rörelser och spring inte.

En björn som ställer sig upp på bakbenen är inte aggressiv utan försöker bara få en överblick.

Goda råd finns i foldern: "Om du möter en björn", på Skandinaviska Björnprojektets hemsida www.bearproject.info/swedish/bearproject.php